



N 21/6838  
11/11/2022

6838-21-2-202211111143



### სს „RMG Copper“-ს

მის: ქ. თბილისი, მ. ალექსიძის N1, მე-3 შესახვევი  
ელ. ფოსტა: [TLipartia@richmetalsgroup.com](mailto:TLipartia@richmetalsgroup.com)

ასლი: ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მერიას

თქვენ მიერ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, წარმოდგენილ N3905 განცხადებასთან დაკავშირებით, რომელიც ეხება ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების (ახალი კუდსაცავის, მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობა და საწარმოს წარმადობის გაზრდა) პროექტს, გაცნობებთ, რომ გზმ-ის ანგარიშსა და თანდართულ დოკუმენტაციაში არ არის მოცემული და დაზუსტებას საჭიროებს საქმიანობასთან დაკავშირებული შემდეგი საკითხები:

- გზმ-ის ანგარიშში მითითებულია, რომ ჰომოგენურად შესქელებული კუდები პირველადი სატუმბი სადგურისა და 7,8 კმ სიგრძის მილსადენის საშუალებით მიეწოდება დამწნევ სატუმბ სადგურს. წარმოდგენილი shp ფაილების გადამოწმების შედეგად, დადგინდა, რომ მილსადენის დერეფნის ჯამური სიგრძეა 16,856 კმ. შესაბამისად, აღნიშნული საკითხი საჭიროებს დაზუსტებას;
- წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, საპროექტო მილსადენი კვეთს ზედაპირული წყლის ობიექტებს (მდ. მამავერა, მდ. კაზრეთულა, უსახელო ხევი). გზმ-ის ანგარიშში მოიცავს ინფორმაციას ზედაპირული წყლის ობიექტების გადაკვეთების ტექნიკური გადაწყვეტების შესახებ, თუმცა გადაკვეთების დასაბუთებისთვის წარმოდგენილი არ არის საპროექტო კვეთებში მდინარის ჰიდროლოგიური პირობების (მაქსიმალური ხარჯები, კალაპოტის გარეცხვის სიღრმე და ა.შ) შესახებ ინფორმაცია და ჩატარებული კვლევების შედეგები;

- გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია მისასვლელი გზების მოწყობა და არსებული გზების ზოგიერთი მონაკვეთის სავალი ნაწილის გაფართოება და რეაბილიტაცია. წარმოდგენილი არ არის აღნიშნული გზების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (სიგრძე, სიგანე, ქანობი და ა.შ.), ასევე შეფასებული არ არის მისასვლელი გზების მშენებლობისა და არსებული გზების რეაბილიტაციის/გაფართოების შედეგად გარემოს კომპონენტებზე (მათ შორის ბიომრავალფეროვნებაზე) შესაძლო ზემოქმედება. ამასთან, მისასვლელი გზები ასახული უნდა იქნეს shp ფაილებში და თანხვედრაში იყოს გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ სქემატურ ნახაზებთან;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია სამშენებლო ბაზის სქემატური ნახაზები და გენგეგმა, თუმცა სამშენებლო ბაზა სრულად არ არის ასახული shp ფაილებში;
- გზშ-ის ანგარიშში, შემარბილებელი ღონისძიებების ნაწილში გაურკვეველია და დაზუსტებას საჭიროებს შემდეგი ჩანაწერი: „პროექტის ზემოქმედების კუდსაცავის არეალში მხოლოდ ის ტერიტორიები უნდა გასუფთავდეს მერქნიანი მცენარეებისგან, რომლებზეც ნებართვა აქვს გაცემული ქვემო ქართლის სატყეო სამსახურს, რათა თავიდან იქნეს აცილებული დამატებითი ზიანი ადგილობრივ ჰაბიტატებზე“;
- ალტერნატიული ვარიანტების შედარებითი ანალიზი ასევე უნდა იქნეს განხილული ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების (განსაკუთრებით ტყის ჭრასთან და ცხოველთა სახეობებსა და ჰაბიტატებზე ზემოქმედებასთან დაკავშირებით) კუთხით;
- გზშ-ის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ ბიომრავალფეროვნების სავლე კვლევა მოიცავდა 1 სეზონს (2021 წლის 3-14 ივლისი), რაც არ არის საკმარისი აღნიშნული პროექტით გამოწვეული შესაძლო ზემოქმედების შესაფასებლად. შესაბამისად, საჭიროა დამატებითი დეტალური სავლე კვლევის ჩატარება (მათ შორის ზამთრის სეზონზე) და კვლევის შედეგების წარმოდგენა;
- გზშ-ის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ „ძალზე დაბალი თუმცა შესაძლო რისკს წარმოადგენს თევზების ანუ იქტიოფაუნისტური მრავალფეროვნების შემცირება მდ. მამვერას აუზში, რაც შეიძლება გამოიწვიოს მასში მძიმე მეტალების შემცველი მარილების აკუმულაციის და კონცენტრაციის გაზრდით წყლის pH-ის ტუტიანობისკენ გადახრამ, რაც გააუარესებს საბინადრო გარემოს ხარისხს ფაუნის აღნიშნული წარმომადგენლებისთვის, მათი საკვების - პლანქტონური და ბენტოსური უხერხემლო ცხოველების გაქრობის და წყლის ლოკალური დაბინძურების ხარჯზე“. დოკუმენტში არ არის დაკონკრეტებული და დეტალურად განხილული აღნიშნული შესაძლო ზემოქმედების შემცირება-აღმოფხვრის ღონისძიებები, რაც საჭიროებს წარმოდგენას;
- საპროექტო კუდსაცავის დამბის და მილსადენის განთავსების ტერიტორიების ჰიდროლოგიური შეფასების ანგარიშში (ტომი 1, თავი 12.10) წარმოდგენილია და გაანგარიშებულია ხევის მაქსიმალური ხარჯი (ტომი 1 თავი 12.10.1). აღნიშნულ ნაწილში R-რეგიონალური პარამეტრი აღებულია 1,35-ის ტოლი, მაგრამ პარამეტრი R -აღმოსავლეთ საქართველოს პირობებში მიღებულია 1,15-ის ტოლად.

შესაბამისად აღნიშნული საკითხი დასაზუსტებელია, ასევე დაზუსტებას საჭიროებს ხევის მაქსიმალური ხარჯის მნიშვნელობები;

- წარმოდგენილი მერქნული რესურსის წინასწარი აღრიცხვის მასალები არ შეესაბამება „ტყის სტატუსის მინიჭების, შეწყვეტისა და ტყის საზღვრების დადგენისა და კორექტირების/შეცვლის შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 6 ოქტომბრის N496 დადგენილების მოთხოვნებს, კერძოდ მერქნული რესურსის წინასწარი აღრიცხვა განხორციელებულია არა საკადასტრო აზომვით ნახაზზე მითითებული ფართობისთვის, არამედ საკადასტრო აზომვითი ნახაზების გაერთიანებული ჯგუფებისთვის, სადაც ასევე ფიქსირდება სხვაობა ფართობებს შორის, კერძოდ 26 ერთეული საკადასტრო აზომვითი ნახაზის ჯამური ფართობია - 854232 კვ.მ, ხოლო ასევე წარმოდგენილი 14 ერთეული აბრისზე მითითებული მიწის ნაკვეთების ჯამური ფართობია - 854749 კვ.მ. გარდა ამისა, მერქნული რესურსის წინასწარი აღრიცხვის უწყისებში ღეროს სრული მოცულობის ნაცვლად, ასახულია ღეროს ლიკვიდური მერქნის მოცულობა. ამასთან, შერჩეული ტერიტორიისთვის ტყის სტატუსის შეწყვეტამდე გაუქმებული უნდა იქნეს შპს „RMG Copper“-ზე განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლება.
- გზშ-ის ანგარიშში მითითებულია, რომ, „სამშენებლო ბაზის ელექტროენერგიით მომარაგება გათვალისწინებულია შპს „RMG Gold“-ის არსებული ელექტროქსელიდან. მიზანშეწონილია დროებითი ელექტრომომარაგების რეზერვირება განხორციელდეს შესაბამისი სიმძლავრის სარეზერვო დიზელ-გენერატორით.“ გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს სამშენებლო ბაზის ელექტრომომარაგების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (ელექტროგადამცემი ხაზის პარამეტრები, ადგილმდებარეობა, გარემოს კომპონენტებზე ზემოქმედება და სხვა.) გარდა ამისა, ეგხ-ის დერეფანი ასახული უნდა იქნეს სქემატურ ნახაზებზე და shp ფაილებში. რაც შეეხება სარეზერვო დიზელ-გენერატორის გამოყენებას, სამშენებლო ბაზის გენ-გეგმაზე სხვა ობიექტებთან ერთად, ასახული უნდა იქნეს დიზელ-გენერატორის განთავსების ადგილი;
- გზშ-ის ანგარიშის დანართში „10. ინფორმაცია გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2022 წლის 04 აპრილის N15 სკოპინგის დასკვნაში წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასების შესახებ“ წარმოდგენილ საკითხებთან დაკავშირებით, მითითებული უნდა იყოს კონკრეტული გვერდები და ქვეთავები, სადაც წარმოდგენილია შესაბამისი ინფორმაცია. მაგალითად: 4.3 საკითხთან (მცენარეთა დაცული სახეობების გარემოდან ამოღების შესახებ ინფორმაცია, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად) დაკავშირებით, ცხრილში მითითებულია, რომ ინფორმაცია ასახულია 12.12. თავში, თუმცა აღნიშნული თავი მოიცავს რამდენიმე ქვეთავს, ჯამურად 48 გვერდს, ამასთან ზოგიერთ საკითხთან დაკავშირებით მითითებული ქვეთავი, არ შეესაბამება მოთხოვნილ ინფორმაციას, რაც საჭიროებს კორექტირებას;
- როგორც გზშ-ის ანგარიშიდან ირკვევა გამამდიდრებელ ფაბრიკაში მადნების გადამამუშავება მოხდება საწარმოში მოქმედი ტექნოლოგიური ციკლის შესაბამისად და გადამამუშავების ტექნოლოგიის (ფლოტაცია) შეუცვლელად, ხოლო ტექნიკური

ცვლილებები (ფაბრიკის გადაიარაღება/მოდერნიზაცია) იძლევა საწარმოს წლიური წარმადობის ზრდის საშუალებას. წარმოდგენილი იყოს დაზუსტებული და დეტალური ინფორმაცია არსებული გამამდიდრებელი ფაბრიკის ტექნიკურ ცვლილებებთან და შესაბამისად წარმადობის გაზრდასთან დაკავშირებით და მოსალოდნელი ზემოქმედება (მათ შორის მადნების ტრანსპორტირების საკითხები), ამასთან, მკაფიოდ დასაბუთდეს გამამდიდრებელი ფაბრიკის წარმადობის გაზრდის აუცილებლობა;

- გზშ-ის ანგარიშში მოცემულია პირველი 3 წლის განმავლობაში წარმოქმნილი კუდების განთავსებისთვის, კუდსაცავის დამბის მაქსიმალური ნიშნული (844 მ). წარმოდგენილი უნდა იყოს კუდსაცავის ექსპლუატაციის მაქსიმალური ვადისა და საპროექტო დამბის განვითარება/ამაღლების შესაძლებლობის შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიშზე თანდართულ ზღრ-ის დოკუმენტში (დანართი 3) ჩაშვების წერტილი N3-ში და N5-ში ჩამდინარე წყლების მაქსიმალური ხარჯის მოცემული მაჩვენებლები საჭიროებს დაზუსტებას;
- ზღრ-ის დოკუმენტში არ არის წარმოდგენილი მიმღები წყლის ობიექტში არსებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ფონური კონცენტრაციების ლაბორატორიული კვლევის შედეგების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია შეწონილი ნაწილაკებისთვის.
- გზშ-ის ანგარიშის ტექსტური ნაწილი შეიცავს სხვადასხვა ხარვეზებს, მაგალითად: დაწნეხვა და არა დაპრესვა, კონუსის ჯდომა და არა კონუსის ჩაჯდომა, სურინჯი და არა სურიკი, მაჩვენებელი pH 4 არის მჟავა და არა ტუტე. არასწორია ვულკანოგენურ-დანალექი სისქე - უნდა იყოს: ვულკანოგენურ-დანალექი წყება; არასწორია „ზედა ცარცული ვულკანოგენური ჩანალუნი“ ალბათ იგულისხმება - დეპრესია. ასევე, ის ვერ იქნება შევსებული უფრო ძველი იურული და ქვედა ცარცის წარმონაქმნებით (გვ. 45); არასწორია „გლინოზემი“ უნდა იყოს თიხამიწა, ან ალუმინის ოქსიდი (გვ. 48); არასწორია „კალიუმ-შპატიზაცია“, უნდა იყოს - კალიშპატიზაცია (გვ. 49)., და სხვ.; ასევე, გაუგებარია ფრაზა: „...Niton-ის mining-ფილტრის მუშაობის რეჟიმს.“ (გვ. 49). ამასთან 12.15.5 ქვეთავში - „მრეწველობის განვითარება“, მოცემული საკითხები (გვ.542-543) ბუნდოვანია მრეწველობის განვითარების პერსპექტივასთან მიმართებით. ზემოაღნიშნული საკითხები საჭიროებს დაზუსტებას:
- წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია კუდსაცავის ტერიტორიის ფარგლებში გამაღნებაზე ჩატარებული კვლევის მონაცემების შესახებ;
- ბნელიხევის საბადოს მადნების აღწერისას მითითებულია ქიმიური ელემენტების (Au, Ag, Cu, Pb, Zn, Ba, Sb, Sn, Cd, Pd, Mo, Nb, Zr, Sr, Rb, Bi, As, Se, W, Ni, Co, Fe, Mn, Cr, V, Ti, Ca, K, Al, P, Si, Cl, S, Mg) არსებობა, რაც არ არის მოცემული სხვა საბადოს მადნების აღწერისას. დასაზუსტებელია, აღნიშნული საბადოების მადნებში წარმოდგენილია თუ არა ისეთი ტოქსიკური მძიმე მეტალები და სხვა ელემენტები, როგორცაა - Cd, Sr, As, Se, Co, და სხვ.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი ან/და შესაბამის თავში სათანადოდ გათვალისწინებული არ არის სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი

ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე (ახალი კუდსაცავის, მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობა და საწარმოს წარმადობის გაზრდა) 2022 წლის 4 აპრილის N15 სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული შემდეგი საკითხები:

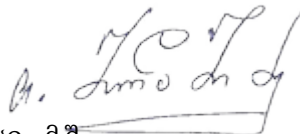
- გამწმენდი ნაგებობის განთავსების ადგილის GIS კოორდინატები, SHP ფაილებთან ერთად;
- გამწმენდიდან მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (ფოტო მასალა), მდინარემდე - მდებარეობის მითითებით;
- წარმოქმნილი შლამის მართვის საკითხები.

ასევე, გაცნობებთ, რომ ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით, სააგენტოში ა(ა)იპ „მწვანე ალტერნატივას“ მიერ, წარმოდგენილ იქნა დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით ა(ა)იპ „მწვანე ალტერნატივას“ შენიშვნები/მოსაზრებები.

გთხოვთ, უზრუნველყოთ ყველა ზემოაღნიშნული საკითხის/შენიშვნის შესახებ ინფორმაციის/დოკუმენტაციის 2 თვის ვადაში წარმოდგენა. აღნიშნული ინფორმაციის/დოკუმენტაციის წარმოდგენამდე, სააგენტო მოკლებულია შესაძლებლობას იმსჯელოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ.

დანართი: ელ. ვერსია

თამარ შარაშიძე



სააგენტოს უფროსი - მ.შ.



სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო